

Home / Βιβλιοκριτικές / Αναπαράγοντας το μοτίβο της «μητέρας αγίας – πατρός ασώτου – υιού εσταυρωμένου»

08/04/2020, 12:53 MM

Αναπαράγοντας το μοτίβο της «μητέρας αγίας – πατρός ασώτου – υιού εσταυρωμένου»

Από τον Κωνσταντίνο Μπούρα // *

«Πέντε στάσεις», Μάκης Τσίτας, νουβέλα, εκδόσεις Μεταίχμο, Αθήνα 2020, σ. 75.

Ο πολυβραβευμένος και διεθνώς διακεκριμένος πεζογράφος Μάκης Τσίτας έχει το χάρισμα της αφήγησης. Αγγίζει σχεδόν τα υψηλά επίπεδα του νατουραλισμού, όπου ο γραπτός λόγος αποτελεί «φέτα ζωής» και θα μπορούσε να αναφωνήσει άνετα ο επαρκής αναγνώστης «έτσι θα μιλούσε η ζωή αν μιλούσε».

Υβρίδιο μεταξύ νουβέλας και δραματικού μονολόγου αυτό το αφήγημα. Ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής μεταφέρει την μονομερή οπτική μιας ηρώιδας-θύματος που αναπαράγει το μοτίβο της «μητέρας αγίας – πατρός ασώτου – υιού εσταυρωμένου». Μοτίβο γνωστό από το νεοελληνικό θέατρο της γενιάς του 1970 είναι ιδιαίτερα τελεσφόρο όταν συναντάται με την ηθογραφία, την λαογραφία και την κοινωνιολογία. Κάτι που συμβαίνει απόλυτα εδώ. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συντρέχουν έτσι ώστε το παραγόμενο αμάλγαμα να είναι και ομοιογενές και ομοιόμορφο.

Υφολογική και ρυθμολογική ισορροπία. Η αφήγηση καταλήγει σε ένα μελοδραματικό crescendo που προσδίδει έναν ακόμη βαθμό «λαϊκότητας» στο περίτεχνο λογοτέχνημα, καθιστώντας το έτσι περισσότερο ευανάγνωστο.

Η απουσία οιουδήποτε διανοουμενισμού εδώ δεν είναι έλλειψη αλλά χάρισμα. Οι σκέψεις της απλής γυναίκας δεν περιπλέκονται με διανοήματα και ιδεοληψίες. Μπορεί να εφαρμόζει άθελά της ένα νεοχριστιανικό μοντέλο ηθικής και ένα μικροαστικό μοντέλο κοινωνικής αγωγής, όμως αυτό γίνεται ερήμην της, αφού δεν μπαίνει στην ανώφελη διαδικασία να αυτοψυχαναλυθεί κι αφήνει στον αναγνώστη το πλεονέκτημα της έξωθεν κριτικής αποτίμησης μιας αδιέξοδης κατάστασης που βασίζεται στην τυφλή αναπαραγωγή προτύπων και στην αδιαφοροποίητη μίμηση προτύπων, έτσι όπως είχαν κατασταλαξει μέχρι πρότινος στο Ασυνείδητο και στην Συλλογική Συνειδητότητα της ελληνικής επαρχίας και της μικροαστικής τάξης ειδικότερα.

Αυτή η προβλέψιμη επαναληπτικότητα χαρίζει όμως στην αφήγηση ένα επιπλέον προνόμιο στον επαρκή αναγνώστη: να νιώσει, δηλαδή, πιο έξυπνος, «ανώτερος» από τα δραματικά πρόσωπα που πάσχουν και «πνίγονται σε μια κουταλιά νερό», στα ρηγά μιας καθημερινότητας που συνεχίζεται σχεδόν απαράλλαχτη πάππου προς πάππου μέχρι την πολύ νέα γενιά που λόγω γλωσσομάθειας και τεχνολογικής εξελίξεως μπορεί να βρει δουλειά στο εξωτερικό να «πάρει των ομματιών της» και «να ρίξει μαύρη πέτρα πίσω της» σπάζοντας έτσι δυναμικά τον φαύλο κύκλο μεσαιωνικών καταλοίπων που επιβίωσαν του Διαφωτισμού.

Αισιοδοξία λοιπόν ως προς την προοπτική της επαρχιώτικης συμπλεγματικής ελληνικής κοινωνίας αναδίδει εμμέσως πλην σαφώς ετούτο το καλογραμμένο αφήγημα που έχει τόσο στέρεα δομή σαν να μην το άγγιξε μήτε ο μεταμοντερνισμός μήτε καν ο μοντερνισμός. Κι αποτελεί ευχάριστη έκπληξη για τον αναγνώστη που κουράστηκε από τη στείρα μίμηση παρωχημένων προτύπων εισαγόμενων ως ληγμένα πολιτιστικά προϊόντα αλλοτριών χωροχρονικών συμφραζομένων.

Η νεοελληνική θεατρική πραγματικότητα δεν απογαλακτίστηκε ποτέ από την ηθογραφία. Και γι' αυτό θεωρώ πως αυτό το κείμενο, πέρα από την τεράστια αναγνωσιμότητά του και τον λαϊκό μελοδραματισμό του είναι εκτός από δημοφιλές ανάγνωσμα κι ένα έτοιμο «δραματικό σώμα» για πολλές ευδόκιμες θεατρικές ερμηνείες και σκηνικές αναγνώσεις.

Με άλλα λόγια θέλω να πω πως ο καλός και άξιος πεζογράφος Μάκης Τσίτας έγραψε ένα θεατρικό έργο που διαβάζεται και ως νουβέλα.

Μάκης Τσίτας

Η μορφή του δραματικού μονολόγου είναι ιδιαίτερα πρόσφορη στα χρόνια της Κρίσης και λόγω οικονομικής λιτότητας αφού περιορίζει το πολυπληθές μιας «πλούσιας» διανομής. Εκτός εάν ο/η σκηνοθέτης που θα επιληφθεί αυτού του αριστουργήματος καταφύγει στον ξεπερασμένο κατακερματισμό του λόγου σε πολλούς υποκριτές διαφόρων φύλων με την αφόρητη εκείνη επανάληψη: «η τάδε είπε, ο δείνα είπε...». Κάτι που δεν θα άντεχα να του ξανακούσω για τα επόμενα σαράντα χρόνια! Αστείοουμα!

Για να επανέλθω λοιπόν στο κείμενο, είναι καλογραμμένο, με έντονο το δραματικό στοιχείο, με παραδοσιακή δομή, ευανάγνωστο κι ευεπίφορο σε κοινωνιολογική παρατήρηση, βοηθάει τον επαρκή αναγνώστη να οξύνει την κριτική του σκέψη και να βγάλει ασφαλή συμπεράσματα για τα αίτια μιας «χαμένης» (;) ζωής. Γιατί αυτό είναι το κυρίως θέμα: μια γυναίκα που δεν προλαβαίνει να χειραφετηθεί πριν πεθάνει, ανέχεται μεσαιωνικές συμπεριφορές για χάρη των παιδιών της κι από τον αρχετυπικό φόβο «τι θα πει η κοινωνία» και στο τέλος ενορκώνει εμπράκτως την αγία έτσι όπως την διδάχτηκε και την απορρόφησε από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα και τα θρησκευτικά πρότυπα χρηστοθήσιας.

Σημαντικός πεζογράφος του καιρού μας, ο Μάκης Τσίτας, συνδυάζει το λυρικό με το δραματικό στοιχείο και διανύει μια ήδη μακρά και λαμπρή πορεία στη νεοελληνική λογοτεχνία. Έπεται συνέχεια...

*Μετά Λόγου Γνώσεως,

Δρ. Κωνσταντίνος Μπούρας ποιητής, θεατρολόγος και κριτικός www.konstantinosbouras.gr

Αναζήτηση...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

14.312 ΑΡΘΡΑ

✓ 71ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 70ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 69ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 68ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 67ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 66ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 65ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 64ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 63ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 62ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 61ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ 60ο ΤΕΥΧΟΣ

✓ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑ ΤΕΥΧΗ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Διήγημα fractal: "Έρωτος ανάβασες"

Της Κατερίνας Παπαδημητρίου // * Έρωτος ανάβασες Τον συνάντησα τυχαία σ' ένα αχ! της δικής του ανάβασης. Έμπαινε, έβγαινε το ίδιο... Μια πόρτα η ζωή του. Χρόνια τώρα, την ανάσα του τη μετρούσε με την ανάμνηση ενός

Περισσότερα

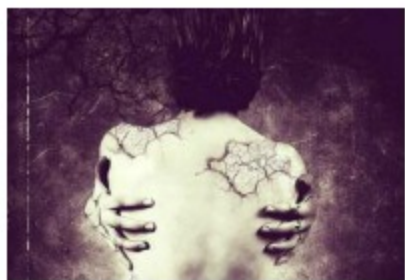
Πέντε ποιήματα: «Αγχέμαχος» λέξεις (1)

Του Βαγγέλη Αλεξόπουλου // * (1) αγχέμαχος -η -ο: για όπλο που χρησιμοποιείται σε μάχη από κοντά, σώμα με σώμα, κατάλληλο για μάχες εκ του συστάδην. Ηγησώ(α) στην Κυριακή Με μάτια καινούργια τη στάχτη φυσώ

Περισσότερα

Διήγημα: "Εμπειρικός φαρμακοποιός"

Γράφει η Λένα Μαυρουδή Μούλιου // * Σηκωνόταν από το κρεβάτι πριν ο Θεός ξημερώσει τη μέρα Του και το πρώτο της μέλημα ήταν να πάρει το πρωινό της που το αποτελούσαν μια χούφτα φάρμακα και ένα

Περισσότερα

Το Επί Ματαίω

Γράφει η Πωλίνα Γουρδέα // Κυριάκος Χαρίτος «Το επί ματαίω», εκδ. Κέδρος, σελ. 40 Το ευαγγέλιο του μας παρουσιάζει ο Κυριάκος Χαρίτος υπό τον τίτλο Επί Ματαίω από τις εκδόσεις Κέδρος. Ένα ευαγγέλιο σαρκαστικό μιας παρακλασμένης κοινωνίας. Ο

Περισσότερα

30 χρόνια ποίηση

Μου αρέσει! Αρέσει σε 28 χιλ.

Follow @FractalArt_gr

Κράτα το

Το Fractal στο

ΘΕΜΑΤΑ

Παραμύθι: "Η Βάσω η Γοργόνα και τα κόκκινα κοράλλια" από την 7χρονη Δέσποινα

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια γοργόνα που λέγανε Βάσω. Ζούσε στο βυθό της θάλασσας, στη χώρα των γοργόνων. Το σπίτι της ήταν μακριά από το παλάτι, λίγο πιο έξω από την πόλη, δίπλα στα μεγάλα

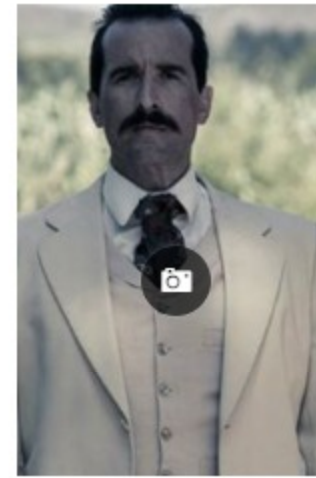
Περισσότερα

Τράντζιτο επιβάτες

Γράφει η Πέρσα Κουμούτση // «Το Ασταθές βήμα και άλλα διηγήματα» του Χρίστου Χατζήπαπα, εκδ. Γαβριηλίδης Το «Ασταθές βήμα» του Κύπριου συγγραφέα Χρίστου Χατζήπαπα, κάθε άλλο από ασταθές είναι. Βήμα σταθερό, στιβαρό που αφήνει ξεκάθαρο το αποτύπωμα του στο

Περισσότερα

Για την παράσταση «Ιστορία χωρίς όνομα»

Γράφει ο Κωνσταντίνος Μούσσης // Ιστορία χωρίς όνομα. Μια ανθισμένη σκηνή γεμάτη τριαντάφυλλα υποδέχεται τους θεατές, κι αμέσως γαληνεύουν τα βλέμματα, ζεσταίνονται οι καρδιές. «Η παράσταση αρχίζει αμέσως» μας ειδοποιεί μια φωνή από το θεατρικό υπερπέραν. Κι

Περισσότερα

✓ Ανδρέας Μήτσου: «Όπως το προζύμι φουσκώνει το ψωμί, ίδια μεγαλώνει και αποκτά σώμα η ιστορία σου. Ερήμην σου.»

Συνέντευξη στην Ελένη Γκίκα // «Ποιον τίτλο θα βάζατε στην εποχή;» «Αδίστακτη